

*Ivan Šaško
pomoćni biskup zagrebački*

Uvod i homilija
u euharistijskome slavlju blagdana Posvete Lateranske bazilike
i krštenju Filipa Ivana, šestoga djeteta u obitelji Ćurković
u Župi sv. Franje Ksaverskoga u Zagrebu
Nedjelja, 9. studenoga 2025. u 10 sati

Dragi župniče i gvardijane fra Jurica (Galić), dragi fra Patriče (Mežnarić), župni suradnici i suradnice, braćo i sestre u Kristu Spasitelju!

■ Danas, na dan Gospodnji, slavimo blagdan Posvete Lateranske bazilike i u njemu otajstvo života koje je osobito vidljivo u povezanosti sakramenta krštenja i nedjeljne euharistije.

Mi, dakle, ne slavimo hram od kamenja, već veliki dom Crkve koji nam je potreban kao izvanjski vidljiv, uređen i prepoznatljiv prostor, ali je Crkva nerukotvoreni dom, izrastao iz Božje odluke da za svoje prebivalište izabere čovjeka; da čovjek i zajedništvo vjernika bude njegov dom.

To lijepo odražava otajstvo u kojemu smo danas u vašoj župi: jedna obitelj sa šestero djece koja je došla zahvaliti Bogu u zajednici župe i učiniti najljepše što može za svoje dijete: dopustiti da čudesno djelo Božjega darivanja života, novoga ljudskog bića na zemlji, Gospodin po svome Sinu i Duhu Svetome obdari vječnim životom u svojoj milosti.

Hvala vam, draga obitelji Ćurković, što ste urasli u ovu župnu zajednicu i što svojim životom navijestate i svjedočite suradnju s Bogom, poučavajući i odgajajući svoju djecu da budu zidovi i hram vječnosti!

Čestitam vam u ime cijele Nadbiskupije i donosim molitvenu blizinu i blagoslov našega nadbiskupa Dražena; vama roditelji: Petre i Ivana i vašoj djeci: Jakici Petri, Marku Josipu, Ivi, Luki, Mateju, zajedno sa šestim djetetom za koje ste izabrali ime Filip Ivan.

U ime vjerničke zajednice posebnu blizinu i odgovornost očituje služba kumstva, a ona je danas povjerena kumi Petrani (Žužul) s njezinim suprugom Antom, koje zahvalno pozdravljam. U posebnome početnom pozdravu su i djedovi i baka te sva rodbina i prijatelji koji su bliže povezani s ovom obitelji i s današnjim slavljem.

Braćo i sestre, došli smo u ovu posvećenu crkvu slušati i blagovati Božju riječ i Kruh života, zahvalni za Kristovu prisutnost, za svoje bližnje, moleći jedni s drugima i jedni za druge, povezani sa živima ovdje na zemlji i sa živima u vječnosti s Bogom, u obitelji Ćurković posebice s preminulom bakom Jakom, Jakicom.

■ Kada se rimski car Konstantin obratio na kršćanstvo, papi Miltijadu darovao je Lateransku palaču u Rimu, tik uz rimske zidine zvane Aurelijevim. Oko 320. godine uz nju je sagradio i crkvu-baziliku, vremenski i po dostojanstvu prvu od svih crkava na Zapadu. Predaja drži da ju je papa Silvestar posvetio 9. studenoga 324. godine, dakle prije točno 1701 godinu! Bazilika je posvećena pod imenom Svetoga Spasitelja i bila je to prva crkva koja je ikada javno posvećena.

U 10. i 12. stoljeću dodaju se naslovu dva sveta Ivana: Krstitelj i Evanđelist. Jedan od razloga za to je i njezina glasovita krstionica (tako važna i za nas Hrvate, jer su u njoj pohranjene moći solinskih i istarskih mučenika, zbog kojih su ostvarene prve veze našega naroda s rimskim biskupom, odnosno papom).

Ne zaboravimo da su više od deset stoljeća pape svoje sjedište imale baš u Lateranu, jer je ta bazilika ujedno i rimska katedrala, gdje je sjedište rimskoga biskupa.

Tamo je održano na stotine raznih većih ili manjih crkvenih zborovanja, sinoda, a među njima je i pet općih crkvenih koncila. Bazilika je uništavana požarima, ratovima i zapuštanjem, a obnovljena tijekom pontifikata pape Benedikta XIII. i ponovno je posvećena 1726. godine.

Ta bazilika prvi je takav vanjski znak da je poganstvo i u društvu izgubilo snagu pred kršćanstvom, nakon triju stoljeća progonstava. Tu su vjernici mogli javno slaviti Krista Spasitelja i ta je građevina ostala simbolom svjedočanstva mučenika i snage zajedništva Crkve.

Ona je opipljiv znak duhovnoga hrama, a to je srce kršćana, i potiče nas da slavimo Boga koji se utjelovio i po žrtvi svoga Sina spasio svijet. Njemu smo mi po krštenju, svetoj potvrdi i euharistiji pritjelovljeni i po njemu, s njime i u njemu *živimo, mičemo se i jesmo* snagom Duha Svetoga.

Toga istoga Duha koji je Oproštenje grijeha zazivamo i u ovome slavlju, da nas očisti od grijeha kojima smo povrijedili bližnje, Božji hram, i da nas jača za život u otajstvu uskrsnuća.

Stoga vas molim da ustanete i da zajedno ispovjedimo svoje kajanje i svoje pouzdanje u Božje milosrđe.

Homilija

Liturgijska čitanja:
Ez 47, 1-2.8-9.12; Ps 46, 2-3.5-6.8-9;
1Kor 3, 9c-11.16-17; Iv 2, 13-22

Braćo i sestre, rođeni iz vode i Duha Svetoga!

1. Vjerujem da ste primijetili da je u naviještenoj Božjoj riječi središnje mjesto dano upravo vodi i Duhu, kako u riječima proroka Ezekiela, tako i u Psalmu, u riječima apostola Pavla i u Evanđelju. I kada se spominje građenje, zidanje, kamenje, jasno je vidljivo da je život nošen nečim drugim.

Tako se u namjernoj napetosti nalaze izvanjska prividna snaga materijalnoga i nutarnja snaga životnosti koja izvana djeluje tako nestalno i preslabo: voda i Duh.

Razmišljajući o tome, jutros sam se – povratkom sjećanjem u Lateran – sjetio natpisa na grobu mladoga engleskog pjesnika Johna Keatsa, pokopanoga u Rimu, kojemu je ispunjena želja da se nad grobom čitaju njegove riječi: *Ovdje leži onaj čije je ime napisano u vodi.* (*Here lies one whose name was writ in water.*)

Doduše i njegovo ime i natpis urezani su u kamen, ali se može činiti da je u tim riječima tužna konstatacija o prolaznosti. No, nama otvara ljepotu istine da su naši životi ispisani vodom i Duhom i da nema ničega što bi bilo snažnije, trajnije i postojanije, jer vodom i Duhom, križem i uskrsnućem, Bog ispisuje, u nas upisuje i urezuje vječnost.

Uspoređujući obred krštenja i posvete crkve, posebice posvete oltara, uočavamo da su geste tako slične: kao što se ljudsko tijelo u krštenju zahvaća molitvom, vodom, uljem, odjećom i svjetlom,

tako je i s oltarom, da bismo u njemu vidjeli Krista, njegovo Utjelovljenje i prinošenje, izvorište vode i Duha od kojega živimo i u kojemu je istinska snaga crkve. Oltar je poškropljen blagoslovljenom vodom, pomazan uljem, prekriven, 'odjeven' oltarnikom i obasjan svjetlom svijeta te okađen tamjanom. Ali u svemu je važna molitva kojom molimo dar Božjega Duha, njegovu snagu, utjehu i oduševljenje.

Zato je za današnji blagdan i za krštenje u njemu dragocjena Kristova riječ o Hramu, o njegovu tijelu i uskrsnuću, o našem tijelu i životu.

2. U Evanđelju smo susreli Isusa s bičem u ruci. Isusa na kakvoga nismo naviknuli; Isusa koji potvrđuje svoju odvažnu riječ kojom govori: *da, da* ili *ne, ne*. Gorljivi učitelj koji svoje geste i riječi povezuje s nastojanjem punim jasnoće i oštine, ali ni pritom ne nestaje nježnosti. Isus se očito ne miri s nečim za što vidi da nije dobro,

nego želi promijeniti pristup i time promijeniti, obnoviti svijet. I to čini proročkim gestama, a ne nekim nejasnim, općenitim dobročinstvom.

Vjerojatno je da su trgovci, nakon što su primirili životinje, pronašli golubove i skupili raspršene novčiće, ponovno zauzeli svoja stara mjesta. Glasanje volova i janjadi te gugutanje golubova ponovno se miješalo s izgovaranjem molitava. Čini se da je sve ostalo kao prije. Ali nije tako. Ta Isusova gesta, očito ograničenih razmjera, došla je i do nas; to proroštvo koje potresa čuvare hramova, ali i mene, upozorava na opasnost da je moguće pokušati trgovati s Bogom.

Ako je tada Hram postao tržnicom, danas, bez ikakva srama, globalno tržište postaje i već je postalo hramom, mjestom na kojemu se klanja idolima, božanstvima bezobzirnoga dobitka i probitka koje osiromašuje ljude, duh i kulturu.

3. Isus je rastjerao trgovce, jer je vidio 'unovčenu vjeru'. Zapravo, Bog je postao predmetom kupoprodaje. Nije nam nepoznato da lukavi i vjeru i vrednote koriste da bi zaradili, dok i pobožni ljudi padnu u kušnju besmislene razmjene u kojoj se Bogu daju molitve da bi on uzvratio milostima. Takav je odnos čest u religijama: ja ti, Bože, prinosim žrtve, a ti mi daj što molim. Kao da se nismo maknuli iz rimskoga poganstva pa smo njegovu pravnu izreku *do ut des, dajem da bi mi dao*, ugradili u svoju duhovnost.

Isus rastjeruje životinje zbog te logike prinošenja, navješćujući temeljni preokret koji će posvjedočiti svojim križem: Bog više ne traži od nas žrtve, nego žrtvuje sebe za nas. On otklanja nutarnju logiku trgovine: Ne traži ništa, nego daje sve. U takvome odnosu, u kojemu je nestalo podloge trgovačkomu duhu, više nema potrebe za trgovanjem, jer nam je sve darovao.

Više se ne radi o nekome prostoru izvan nas, nego o nama, o čovjeku u kojemu boravi Božji Duh; o nama kršćanima koji smo Kristovo tijelo.

Kao što nam povijest pokazuje, može se dogoditi da od naših velebnih kamenih, umjetnički dotjeranih građevina neće ostati ni kamen na kamenu, ali mi ostajemo zauvijek Božji dom, jer postoji milost, Božja prisutnost u svakome čovjeku, trag vodom i Duhom, plamenom i nadahnućem.

Ako prihvatimo otajstvenost života, a to znači prihvaćanje vječnosti koja nam se otvara i objavljuje, tada sav stvoreni svijet dobiva drukčije značenje i smisao. Osobito čovjek kao kruna Stvaranja i dara Božje ljubavi.

4. Isus je jako volio Jeruzalemski hram; divio mu se; poučavao u njemu; bio je ogorčen trgovanjem u njegovu predvorju; plakao je zbog njegova skoroga uništenja. Nazvao ga je "Očevim domom", a ipak ga je osporio, rekavši da se ljudi neće klanjati Bogu ni u Samariji ni u Jeruzalemu, nego u duhu i istini, a zatim osupnuo današnjom rečenicom: *Razorite, razvalite ovaj hram i ja ću ga za tri dana podići.*

Vi uništavate, ja gradim i obnavljam. Njegovo najistinskije djelo je obnavljanje; Božje je djelo pridizanje, vraćanje u život. Tamo gdje se drugi zaustave, on te tjera na novi početak; tamo gdje si pao pod prijetnjom i nestalnošću umiranja, on te ponovno podiže i budi u tebi život.

Istinski hram nije određen zidovima nego Božjom prisutnošću. Kao Božja djeca mi smo njegova svetišta. On nam je svoje božanstvo objavio u čovještvu Isusa Krista, a biti u Kristu znači biti Božji šator, bez obzira koliko netko bio siromašan i naizgled bijedan.

Jer: Lako se prilagoditi Bogu koji prebiva u građevinama, kao zarobljenik kamenja i zidova. Takav Bog može fascinantn i lijep, ali i strašan i dalek, može biti nijem; ne postavlja pitanja i ostaje po strani; on ne mijenja ništa glede moga života; štoviše, on nije životan.

Naš Bog, Bog koji je našao boravište u čovjeku, predivan i zahtjevan; smeta nam i ujedno nas raduje, jer je izabrao čovjeka da bude njegov hram.

5. Kršćanska kultura sa svim svojim dosezima uma, znanosti i umjetnosti ipak svjedoči da je svaki ljudski život veći, vrijedniji, veličanstveniji od svih katedrala i bazilika, od svih remek-djela i pronalazaka. Ni ljudsko tijelo ni ljudski duh nisu neka moja svojina. Mi smo hram Boga živoga.

S tom istinom sve se mijenja u našim međusobnim odnosima i u društvu. Dok to ne bude jasno, trgovat ćemo i sa životima i s vječnošću, nanositi bol drugima, ratovati i iskorištavati, silovati i ponižavati, rugati se istini i valjati se u blatu sebičnosti; nerođeni će biti prijetnja od koje se navodno trebamo braniti, a stari ljudi suvišak, jer smo iz duše izbacili zahvalnost i vječnost i zaboravili pisati vodom i Duhom, ma koliko se hvalili stoljećima kršćanstva.

U ovome malenom djetetu – a gledajući dijete postajemo ponizniji, otvoreniji otajstvu – ovo je dijete, ova je naša zajednica više od svih papinskih bazilika, riznica i galerija, znanstvenih institucija i dobrih djela, svih tehnologija i putovanja u svemir.

Hoćemo li se usuditi u hrvatskoj domovini konačno pisati vodom i Duhom? Jer, ako to ne učinimo, odričemo se nade.

6. Draga obitelji Ćurković, danas nam pomažete da bolje vidimo Božje darove. Za ovo ste dijete izabrali ime koje povezuje dva imena: Filip i Ivan. Ne znam je li posrijedi Ivan Krstitelj ili Ivan Evanđelist (mislim da je to četvrti evanđelist u imenima vaših sinova!), ali je čudesno da su u Lateranskoj bazilici oba Ivana, što je jedinstvena podudarnost.

No, prvo je istaknuto ime Filip, a o apostolu Filipu najviše doznajemo od evanđelista Ivana. Drugi ga apostoli jednostavno navode kao jednoga od

Dvanaestorice, a Ivan produbljuje njegovu prisutnost i spominje da je podrijetlom iz Betsaide iz Galileje i da ga je Isus pozvao. Filip je čovjek koji voli posredovati, spajati, zauzimati se za druge.

Čitamo kako je došao k Natanaelu i rekao mu da su našli onoga o kojemu su pisali Mojsije i proroci, i da dolazi iz Nazareta, pri čemu mu je upućeno pitanje: *Može li doći nešto dobro iz Nazareta*, a slijedi odgovor: *Dodji i vidi*. Filip svakomu ostavlja prostor za njegov odgovor.

Zauzeo se za gladno mnoštvo koje je Isus kasnije nahranio, udario u ograničenosti svojih mogućnosti i bio svjedokom čudesnoga dijeljenja, kao nutarnje snage života s Kristom.

On je bio posrednik između nekih Grka i Isusa, očito poznavajući grčki, iz kojega dolazi i njegovo ime. Iz toga razgovora dobivamo predivne Isusove riječi o žrtvi koju on treba prinijeti Ocu, ali iz drugoga razgovora s Isusom čujemo i pitanje: *Filipe, koliko sam vremena s vama i još me ne poznash? (Iv 14, 9)*

Ti odgovori su dragocjeni i za nas. Toliko smo vremena s Gospodinom, a kao da ga ne poznajemo. Ali sada smo ponovno ovdje, jer smo osjetili da i nama Gospodin govori: *Dodji i vidi*.

Braćo i sestre, može se činiti da je u prigodama ovakvih slavlja u središte stavljen broj djece. Svakako da nam on govori puno i da nam treba puno govoriti. No, u svemu progovara istina da smo Božji hram, neuništiv i svet. Iz te istine dolazi i smisao broja koji se ne tiče isključivo zemaljskih razloga, nego je povezan s vječnošću.

U ovome slavlju, u kojemu se povezuje prolaznost i vječnost, grješnost i posveta, svjedočimo ljepotu Crkve: u vjeri u Krista, jedinoga Spasitelja; u ljubavi koja uči dijeliti s drugima i koja je u nama po Duhu koji nam je dan; u nadi koja već vidi plodove uskrsnuća.

Amen.